

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 657/2025-84

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľa (sudca spravodajca) a sudcov Ladislava Duditša a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného BUZINGER & PARTNERS s. r. o., Námestie Martina Benku 15, Bratislava, proti uzneseniu Okresného súdu Žiar nad Hronom sp. zn. 6C/95/2014 z 27. augusta 2025 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Okresného súdu Žiar nad Hronom sp. zn. 6C/95/2014 z 27. augusta 2025 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Okresného súdu Žiar nad Hronom sp. zn. 6C/95/2014 z 27. augusta 2025 **zrušuje a vec vracia** Okresnému súdu Žiar nad Hronom na ďalšie konanie.
3. Okresný súd Žiar nad Hronom **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **949,16 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 18. novembra 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj práva na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľ súčasne navrhuje, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, a žiada priznať náhradu trov konania.

2. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 657/2025-43 zo 4. decembra 2025 bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu a bola odložená vykonateľnosť napadnutého uznesenia až do právoplatnosti rozhodnutia súdu v tejto veci.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je stranou sporu (žalovaným) v právnej veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 6C/95/2014. V predmetnom konaní sa žalobcovia domáhali určenia, že v žalobe špecifikované nehnuteľnosti patria do dedičstva, ako aj určenia vlastníckeho práva k daným nehnuteľnostiam. Okresný súd rozsudkom č. k. 6C/95/2014-974 z 10. novembra 2023 žalobe v plnom rozsahu vyhovel a žalobcom priznal proti sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

4. Na odvolanie sťažovateľa Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom č. k. 17Co/39/2024-1212 z 19. februára 2025 rozsudok okresného súdu vo veci samej potvrdil. V časti týkajúcej sa trov konania napadnutý rozsudok zmenil tak, že sťažovateľ je povinný zaplatiť žalobcom náhradu trov konania v rozsahu 50 % (výrok III). Zároveň mu uložil povinnosť zaplatiť žalobcom náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % (výrok IV).

5. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal sťažovateľ dovolanie, o ktorom je vedené konanie na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 8Cdo/144/2025.

6. Žalobcovia napadli tretí výrok rozsudku odvolacieho súdu aj ústavnou sťažnosťou, ktorú ústavný súd uznesením sp. zn. IV. ÚS 302/2025 z 10. júna 2025 ako zjavne neopodstatnenú odmietol.

7. Okresný súd následne vydal uznesenie sp. zn. 6C/95/2014 z 8. apríla 2025, ktorým sťažovateľovi určil povinnosť nahradiť žalobcom trovy konania pozostávajúce zo zaplateného súdneho poplatku v sume 165,75 eur a z trov právneho zastúpenia prvoinštančného a odvolacieho konania vo výške 7 030,11 eur (ďalej len „uznesenie vyššej súdnej úradníčky“).

8. Proti uvedenému uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť. Súčasne podali sťažnosť aj žalobcovia.

9. Napadnutým uznesením sp. zn. 6C/95/2014 z 27. augusta 2025 okresný súd sťažnosť žalobcov zamietol (I. výrok) a zmenil výrok uznesenia vyššej súdnej úradníčky tak, že sťažovateľ je povinný nahradiť žalobcom trovy konania pozostávajúce zo zaplateného súdneho poplatku v sume 165,75 eur a z trov právneho zastúpenia prvoinštančného a odvolacieho konania vo výške 6 396,98 eur (II. výrok).

II.

Argumentácia sťažovateľa

10. Sťažovateľ namieta, že napadnutým uznesením súdu boli porušené jeho označené základné práva tým, že:

11. Napadnuté uznesenie je založené na aplikácii nesprávnej právnej normy, konkrétne § 10 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len

„vyhláška“) namiesto § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, a bolo vydané v zrejmom rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou ústavného súdu (napr. IV. ÚS 187/2018, I. ÚS 539/2020, III. ÚS 134/2018, PLz. ÚS 2/2025, I. ÚS 132/2025).

12. Z obsahu rozsudku okresného súdu vyplýva, že rozhodol o určení, že vec (nehnutelnosť) patrí do dedičstva. Išlo teda o kategóriu určovacieho sporu, ktorého predmetom nie je definitívne určenie, ale určenie *quasi* prejudiciálne na účely vysporiadania iného právneho vzťahu, keďže jeho výsledkom nie je konečná súdna ochrana.

13. Plénum ústavného súdu v zjednocujúcom stanovisku sp. zn. PLz. ÚS 2/2025 zo 14. mája 2025 uviedlo, že v týchto prípadoch nie je možné hodnotu predmetu sporu vyjadriť v peniazoch, čo opodstatňuje aplikáciu § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky (I. ÚS 58/2021). Tento prístup nachádza odozvu v recentnej rozhodovacej činnosti ústavného súdu (m. m. I. ÚS 93/2021, III. ÚS 114/2021, I. ÚS 87/2022, IV. ÚS 238/2022, III. ÚS 420/2022, III. ÚS 499/2022, III. ÚS 91/2023, IV. ÚS 4/2023, II. ÚS 148/2023, IV. ÚS 353/2023, IV. ÚS 378/2023, IV. ÚS 95/2024).

14. Napriek uvedenému skutkovému a právnemu stavu veci okresný súd uznesením vyššej súdnej úradníčky rozhodol podľa § 10 ods. 2 vyhlášky, čo odôvodnil poukazom na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 119/2012, vychádzajúc z hodnoty nehnuteľnosti určenej v kúpnej zmluve z 2. septembra 2011. Uvedené mechanické prevzatie argumentácie žalobcov však s ohľadom na charakter predmetného súdneho sporu právne neobstojí, keďže v náleze sp. zn. I. ÚS 119/2012 išlo o určenie vlastníckeho práva k osobnému motorovému vozidlu, ktoré bolo ocenené peniazmi, v dôsledku čoho súd pri priznávaní náhrady trov konania nemohol vychádzať z tarifnej odmeny stanovenej v § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, ale z tarifnej odmeny podľa § 10 ods. 2 vyhlášky, čo však nemožno aplikovať na prípad sťažovateľa.

15. Sťažovateľ v sťažnosti proti uzneseniu vyššej súdnej úradníčky namietal nesprávnu aplikáciu § 10 ods. 2 vyhlášky a tiež dal do pozornosti súdu nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 187/2018 z 21. júna 2018. Na uvedenú námietku okresný súd v napadnutom uznesení konštatoval, že *„sa plne pridržiava právnej argumentácie týkajúcej sa určenia tarifnej hodnoty sporu uvedenej v napadnutom uznesení, a zotrváva na jeho záveroch. Súd správne a v súlade s nálezom Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 119/2012 zo dňa 16.05.2012 publikovanom v Zbierke pod č. 26/2012 určil tarifnú hodnotu sporu, keď pri jej určovaní vychádzal v konaní z preukázanej a nikým nenamietanej hodnoty vlastníckych práv k nehnuteľnostiam, ktoré boli predmetom konania.“*. Uvedeným posúdením okresný súd zásadne poprel účel a význam príslušnej právnej normy.

16. Napadnuté rozhodnutie by bolo podľa sťažovateľa zjavne nesprávne aj v prípade, keby sa trov konania vyčíslňovali podľa § 10 ods. 2 vyhlášky, pretože súd určil cenu práva nesprávnym spôsobom, v zrejmom rozpore so znením uvedeného ustanovenia vyhlášky, ktoré považuje za tarifnú hodnotu výšku peňažného plnenia alebo cenu veci alebo práva, ktorých sa právna služba týka, určenú pri začatí poskytovania právnej služby; za cenu práva považuje aj hodnotu pohľadávky, hodnotu záväzku a hodnotu veci, o ktorej vlastníctvo sa vedie spor alebo ktorej vydanie je predmetom súdneho sporu. Žalobcovia odvodili hodnotu spornej časti pozemku z kúpnej zmluvy z 2. septembra 2011, z ktorej objektívne nemožno odvodiť (určiť) jeho hodnotu pri začatí poskytovania právnej služby v roku 2014. Okrem toho bolo povinnosťou žalobcov riadnym spôsobom určiť cenu práva, ktorá by mala zodpovedať cene obvyklej v mieste a čase začatia poskytovania právnej služby určenej znaleckým posudkom. Žalobcovia si túto povinnosť nesplnili.

17. Uznesenie okresného súdu nie je riadne odôvodnené, keďže okresný súd sa nedostatočne vysporiadal s námietkami sťažovateľa, ktoré mali podstatný význam. Predovšetkým sa vôbec nevyrovnal so zásadnou námietkou sťažovateľa, že v zmysle nálezu ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 187/2018 v spore o určenie, že veci (nehnuteľnosti) patria do dedičstva, nemožno pri určovaní tarifnej odmeny za poskytnuté právne služby vychádzať z hodnoty veci, ktorá má patriť do dedičstva, keďže predmetný spor nie je sporom o určenie vlastníckeho práva. Vyčíslenie trov konania z hodnoty veci mechanicky odôvodnil argumentáciou žalobcov nesprávne odkazujúcou na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 119/2012.

18. Okresný súd sa tiež nedostatočne a zmätočným spôsobom vysporiadal s námietkou sťažovateľa týkajúcou sa spôsobu, akým súd určil hodnotu (cenu) spornej časti nehnuteľnosti, keďže ju určil v zrejmom rozpore so znením § 10 ods. 2 vyhlášky. Navyše súd svoje rozhodnutie v tejto časti odôvodnil nepravdivým skutkovým tvrdením, že sťažovateľ počas priebehu celého konania až do jeho právoplatnosti nijakým spôsobom nerozporoval hodnotu predmetných nehnuteľností, keďže sťažovateľ tak preukázateľne učinil.

19. Okresný súd sa nedostatočne a nepresvedčivo vyrovnal aj s námietkou týkajúcou sa odôvodnenosti a účelnosti jednotlivých úkonov právnych služieb poskytnutých žalobcom ich právnym zástupcom. Okresný súd neposúdil jednotlivé trovy vyčíslené žalobcami z hľadiska zákonných kritérií ich odôvodnenosti a účelnosti individuálne napriek tomu, že bolo jeho povinnosťou preskúmať, či žalobcovia úkonom právnej služby vrátane písomných podaní na súde a účasti na pojednávaníach prispeli relevantnou argumentáciou vo veci, ktorá ešte v predmetnom konaní nebola predložená. Sťažovateľ namietal, že viaceré podania žalobcov toto kritérium nespĺňajú. Okresný súd k predmetnej námietke uviedol, že *„úkony boli posudzované riadne a každý samostatne, nakoľko návrhu na vyčíslenie trov konania nebolo vyhovené v celom rozsahu“*. Z uznesenia vyššej súdnej úradníčky však objektívne také posúdenie nevyplýva.

20. Priznanie náhrady trov konania žalobcom za úkony právnych služieb, pri ktorých boli procesne neúspešní, je v rozpore s princípom spravodlivosti. Sťažovateľ namietal, že zjavne nesprávne je priznanie náhrady žalobcom z titulu podania návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, vyjadrenia k odvolaniu proti predbežnému opatreniu a zaplatacia súdneho poplatku za tento návrh, pretože žalobcovia v tejto časti konania neboli úspešní, keďže krajský súd uznesenie okresného súdu o predbežnom opatrení zmenil tak, že návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietol. Priznanie náhrady trov za tieto úkony strane, ktorá bola neúspešná (žalobcom), odporuje zásade úspechu v konaní. Z rovnakých dôvodov nemožno žalobcom priznať náhradu trov konania ani za tie úkony právnych služieb, ktoré súvisia s uznesením krajského súdu sp. zn. 17Co/25/2020 z 29. septembra 2021, ktorým na základe odvolania žalovaného zrušil prvý rozsudok okresného súdu. Priznanie náhrady trov konania žalobcom za úkony právnych služieb, v ktorých boli žalobcovia neúspešní, objektívne nespĺňa ani zákonné kritériá odôvodnene a účelne vynaložených výdavkov. Zo samotnej skutočnosti, že v konečnom rozhodnutí vo veci samej bolo rozhodnuté o nároku na náhradu trov konania za celé konanie, nijako nevyplýva, že strana sporu má mať nárok na náhradu trov konania aj za tie úkony v konaní, v ktorých bola procesne neúspešná.

III.

Vyjadrenie okresného súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

21. Okresný súd k sťažnosti uviedol, že sťažovateľ neuviedol skutočnosti, ktoré by zakladali porušenie niektorého z označených práv, a navrhol ústavnú sťažnosť zamietnuť s poukazom na vyjadrenie zákonnej sudkyne, ktorá uviedla, že zo sťažovateľom uvádzaného nálezu ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 187/2018 vyplýva, že v posudzovanej veci bolo predmetom konania rozhodovanie o určení, že nehnuteľnosti bližšie špecifikované v žalobe patria do dedičstva. V konaní vedenom pod sp. zn. 6C/95/2014 nebol predmetný spor len o určení, či nehnuteľnosti patria do dedičstva. Konanie v tejto veci sa začalo podaním žaloby o určenie vlastníckych práv k nehnuteľnostiam. Časť sporu sa až neskôr v dôsledku úmrtia (dvoch žalobcov) zmenila na konanie o určenie, že vec patrí do dedičstva, avšak zvyšok predmetu sporu bol stále sporom o určenie vlastníckeho práva. Skutkové okolnosti ani právna otázka riešená v spore vedenom pod sp. zn. 6C/95/2014 neboli počas konania menené, a preto nie je dôvod, aby sa menila výška tarifnej odmeny len z dôvodu, že po smrti žalobcov vstúpili do konania ich právni nástupcovia. V konaní vedenom pod sp. zn. 6C/95/2014 sa od začiatku do jeho konca rozhodovalo o určení vlastníckeho práva k nehnuteľnosti.

22. V súvislosti s námietkou sťažovateľa týkajúcou sa určenia ceny práva nesprávnym spôsobom uviedol, že sťažovateľ kvalifikovane nenamietal hodnotu predmetnej nehnuteľnosti a na účely preukázania „správnej“ hodnoty predmetnej nehnuteľnosti nepredložil v priebehu konania žiaden dôkaz, ktorým by spochybnil cenu predmetu sporu. Súd pri určení hodnoty sporu (čo bolo základom aj pre vyrubenie súdneho poplatku) vychádzal z kúpnej zmluvy z 2. septembra 2011, z ktorej ustálil prepočtom cenu za 1 m² a následne zistil cenu spornej parcely. Z uvedeného súd vychádzal aj pri výpočte náhrady trov konania.

23. K sťažovateľom namietanému priznaniu náhrady trov konania žalobcom z titulu podania návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, vyjadrenia k odvolaniu proti predbežnému opatreniu a zaplatacia súdneho poplatku za tento návrh, ako aj za úkony súvisiace s odvolacím konaním na krajskom súde okresný súd uviedol, že o nároku na náhradu trov konania rozhodol rozsudkom sp. zn. 6C/95/2014 z 10. novembra 2023 (zmenený rozsudkom krajského súdu sp. zn. 17Co/39/2024 z 19. februára 2025, ktorým sa konanie skončilo). Krajský súd podľa výsledku sporu priznal žalobcom nárok na náhradu trov prvoinštančného konania v rozsahu 50 % a nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania proti sťažovateľovi. Následne okresný súd rozhodol sťažnosťou napadnutým uznesením už len o výške trov konania. V tejto fáze nie je možné stranu, ktorá má trovy konania hradiť, oslobodiť od ich úhrady. V štádiu konania, v rámci ktorého sa rozhoduje o výške náhrady trov konania, už nemožno meniť rozhodnutie o priznaní nároku na ich náhradu.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

24. Zúčastnená osoba, ktorou je [REDAKOVANÉ] (žalobkyňa v 1. rade, pozn.), uviedla, že nesúhlasí s argumentáciou sťažovateľa, keďže konanie vo veci samej nezačalo ako *quasi* prejudiciálne konanie, ale ako riadne konanie o určenie spoluvlastníckych práv v prospech žalobcov. Rovnako aj právne služby sa od ich začatia poskytovali ako služby vo veci o určenie spoluvlastníckych práv, ktorých hodnotu bolo možné oceniť. To, že dvaja z troch žalobcov počas

konania vo veci samej zomreli, sa v konečnom rozhodnutí zohľadnilo tak, že súd určil, že vlastnícke práva, ktorých určenie bolo predmetom konania (pôvodne v prospech žalobcov), patria do dedičstva po zomretých žalobcoch. Súd preto následne mohol rozhodovať len o výroku, že spoluvlastnícke práva k predmetným nehnuteľnostiam v určitých podieloch patria do dedičstva po zomretých žalobcoch, a žalobcovi 2 toto vlastníctvo určoval priamo.

25. Na určenie tarifnej hodnoty, a tým aj základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby, je rozhodujúci okamih začatia poskytovania služieb. Keďže v čase začatia poskytovania právnych služieb v tejto veci bolo možné právo, ktorého určenia sa žalobcovia od začiatku domáhali, peniazmi oceniť, pre určenie výšky tarifnej odmeny za úkon právnej služby v tejto veci tak okresný súd správne aplikoval § 10 ods. 2 vyhlášky.

26. Z listín, ktoré boli v rámci konania vo veci samej predložené súdu, bolo nepochybne preukázané, že sťažovateľ v roku 2011 uzavrel kúpnu zmluvu, ktorej predmetom boli aj nehnuteľnosti, ku ktorým sa v rámci konania určovalo spoluvlastníctvo k spoluvlastníckym podielom. Z tejto kúpnej zmluvy bola určená hodnota práva (tarifná hodnota), z ktorej sa určila výška hodnoty jedného úkonu právnej služby. Počas celého súdneho konania sťažovateľ nespochybnil výšku kúpnej ceny v kúpnej zmluve z roku 2011. Určenie hodnoty nehnuteľností (spoluvlastníckych práv) ku dňu začatia poskytovania právnych služieb v roku 2014 z kúpnej zmluvy z roku 2011 bolo v súlade s vykonaným dokazovaním vo veci samej. Žiadna zo strán sporu počas konania nespochybnila výšku kúpnej ceny z kúpnej zmluvy, a teda počas celého konania vo veci samej nebola spochybnená ani namietaná hodnota práva, o ktorom sa v konaní rozhodovalo.

27. Sťažovateľ spochybnil určenie výšky hodnoty tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby až v jeho sťažnosti proti uzneseniu vyššej súdnej úradníčky o výške trov konania, a to bez toho, aby predložil dôkaz o tom, že právo je v inej ako súdom určenej hodnote. Okresný súd k tejto námietke vysvetlil, prečo ju považuje za bezdôvodnú.

28. Rozsudkom, ktorým bola priznaná náhrada trov konania vo veci samej, nebolo určené, že žalobcom v rámci rozhodovania o predbežnom opatrení náhrada trov nepatrí. Keďže o nárokoch na náhradu trov konania nebolo osobitne rozhodnuté a o nároku na náhradu trov konania bolo rozhodnuté až rozsudkom vo veci samej, neexistuje dôvod nepriznať žalobcom náhradu trov konania za všetky trovy vzniknuté v celom súdnom konaní.

29. Ostatné zúčastnené osoby (žalovaní v 2. až 7. rade) nevyužili možnosť vyjadriť sa k ústavnej sťažnosti.

III.3. Replika sťažovateľa:

30. Sťažovateľ v replike uviedol, že skutočnosť, že predmetné súdne konanie sa začalo podaním žaloby o určenie vlastníckych práv k nehnuteľnostiam, je pre určenie náhrady trov konania celkom bez právneho významu, keďže pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia. Rovnako pri rozhodovaní o výške trov konania je rozhodujúci skutkový a právny stav veci v čase vydania uznesenia, nie v čase začatia súdneho konania (§ 234 ods. 2 Civilného sporového poriadku). Žalobcovia v priebehu súdneho konania opakovane menili žalobný návrh, pričom súd tieto zmeny akceptoval, čím objektívne došlo k zmene charakteru (kategórie) súdneho sporu. Predmetom

súdneho sporu (až na nepatrnú časť) v čase vyhlásenia rozsudku a nadobudnutia jeho právoplatnosti bolo určenie, že vec (sporná časť pozemku) patrí do dedičstva.

31. Podľa ustálenej rozhodovacej praxe ústavného súdu v spore o určenie, že veci (nehnutelnosti) patria do dedičstva, nemožno pri určovaní tarifnej odmeny za poskytnuté právne služby vychádzať z hodnoty veci, ktorá má patriť do dedičstva, keďže predmetný spor nie je sporom o určenie vlastníckeho práva. Výsledok konania o určenie, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiťovi, totiž nezakladá priamo vlastnícke právo žalobcu. Vychádzajúc z uvedeného, je pri rozhodovaní o trovách konania o určenie, že veci patria do dedičstva, namieste určenie základnej sadzby tarifnej odmeny advokáta podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, a nie podľa § 10 ods. 2 vyhlášky. Napadnuté uznesenie o výške trov konania je založené na aplikácii nesprávnej právnej normy a napĺňa znaky arbitrárneho rozhodnutia.

32. Sťažovateľ tiež zopakoval, že napadnuté uznesenie by bolo zjavne nesprávne aj v prípade, keby sa trovy konania v tejto veci vyčísl'ovali podľa § 10 ods. 2 vyhlášky, pretože súd určil cenu práva nesprávnym spôsobom, v zrejmom rozpore so znením uvedeného ustanovenia vyhlášky z kúpnej ceny pozemku dohodnutej medzi súkromnými osobami v roku 2011, hoci k začatiu poskytovania právnej služby došlo až v roku 2014. Na určenie tarifnej hodnoty podľa § 10 ods. 2 vyhlášky, a tým aj základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby, je rozhodujúci okamih začatia poskytovania právnej služby. Argumentácia okresného súdu a zúčastnenej osoby, že sťažovateľ počas celého súdneho konania nijakým spôsobom, resp. kvalifikovane nenamietal hodnotu predmetných nehnuteľností podľa kúpnej zmluvy, je právne irelevantná, pretože táto otázka vôbec nebola predmetom súdneho sporu, a teda ani predmetom dokazovania.

33. Okresný súd aj zúčastnená osoba argumentujú, že ak bola žalobcom právoplatne priznaná náhrada trov konania za celé konanie, neexistuje právny dôvod im nepriзнаť náhradu všetkých trov konania, ktoré im v konaní vznikli, vrátane úkonov právnych služieb, v ktorých neboli procesne úspešní. Zo samotnej skutočnosti, že v konečnom rozhodnutí vo veci samej bolo rozhodnuté o nároku na náhradu trov konania za celé konanie, nijako nevyplýva, že strana sporu má mať nárok na náhradu trov konania aj za tie úkony v konaní, v ktorých bola procesne neúspešná. Priznanie náhrady trov konania žalobcom za tieto úkony je tiež v zrejmom rozpore s podstatou a zmyslom zásady úspechu v konaní, keďže žalobcovia boli pri týchto úkonoch procesne neúspešní.

34. V neposlednom rade je priznanie náhrady trov konania žalobcom za tieto úkony v objektívnom rozpore s ústavným princípom spravodlivosti, keďže sťažovateľ má žalobcom uhradiť trovy konania za úkony ich právneho zástupcu, proti ktorým sa dôvodne a úspešne v konaní bránil.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

35. Podstata ústavnej sťažnosti spočíva v tvrdení sťažovateľa o porušení jeho základných práv napadnutým uznesením okresného súdu, ktorým bolo právoplatne rozhodnuté o výške trov konania. Kľúčovou námietkou sťažovateľa je otázka správnosti aplikácie § 10 ods. 2 vyhlášky oproti § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, od čoho podstatným spôsobom závisela výška priznanej náhrady trov konania. Ďalej sťažovateľ namieta nesprávne určenie hodnoty jedného úkonu právnej služby z ceny nehnuteľností uvedenej v kúpnej zmluve z roku 2011 namiesto jej ceny v roku 2014, keď došlo k začatiu poskytovania právnych služieb, ako aj porušenie princípu spravodlivosti a zásady úspechu

v konaní, pokiaľ boli žalobcom priznané trovy konania aj za úkony právnych služieb z titulu žalobcami podaného návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, vyjadrenia sa k odvolaniu a zaplateniu súdneho poplatku, v ktorých neboli úspešní.

36. Východiskom ústavnoprávneho prieskumu napadnutého uznesenia je obsah a rozsah námietok sťažovateľa prezentovaných v sťažnosti proti rozhodnutiu vyššej súdnej úradníčky v sťažnostnom konaní pred okresným súdom. Úlohou ústavného súdu v rámci rozhodovania o ústavnej sťažnosti je tak posúdenie, či kvalita odôvodnenia zamietavého uznesenia vydaného sudkyňou vyhovuje ústavnoprávnym požiadavkám vyplývajúcim z jeho judikatúry, konkrétne v tom, či napadnuté súdne rozhodnutie reagovalo na podstatné a relevantné argumenty sťažovateľa a či mu poskytlo jasnú odpoveď na riešenie konkrétneho právneho problému (m. m. II. ÚS 193/06, III. ÚS 198/00, III. ÚS 200/09).

37. Ústavný súd v prvom rade poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane pripomína, že rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania ako o integrálnej súčasť súdneho konania je zásadne výsadou všeobecného súdu. V rámci tohto rozhodovania ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnú sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (m. m. I. ÚS 40/2012, I. ÚS 630/2017).

38. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti argumentuje v prvom rade tým, že súd vychádzal pri výpočte náhrady trov konania z nesprávneho ustanovenia vyhlášky – a to z § 10 ods. 2 vyhlášky, keď sa základná sadzba tarifnej odmeny určuje podľa hodnoty veci alebo druhu veci, alebo práva, pričom za tarifnú hodnotu sa považuje výška peňažného plnenia alebo cena veci alebo práva, ktorých sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby. Za cenu práva sa považuje aj hodnota pohľadávky, hodnota záväzku a hodnota veci, o ktorej vlastníctvo sa vedie spor alebo ktorej vydanie je predmetom súdneho sporu. Ustanovenie § 10 ods. 2 vyhlášky je teda všeobecným (generálnym) pravidlom určovania výšky tarifnej hodnoty úkonu právnej služby advokáta. Jeho aplikácia je však obmedzená existenciou výnimiek explicitne ustanovených v texte vyhlášky, o čom svedčí dikcia tohto ustanovenia „ak nie je ustanovené inak“.

39. Pri uplatnení sťažovateľom uvádzaného § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky má rozhodujúci význam najmä v ňom uvedené slovné spojenie „ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch“. Vyjadriť hodnotu predovšetkým znamená vysporiadať sa so skutočným obsahom predmetu konania, t. j. s tým, aké účinky má pre účastníkov (resp. strany sporu) meritórne rozhodnutie súdu v tomto konaní, resp. aký vplyv má na zmenu hmotnoprávneho postavenia účastníkov tohto konania (II. ÚS 492/2013, IV. ÚS 187/2018, I. ÚS 92/2020, I. ÚS 111/2020).

40. Aktuálna rozhodovacia prax ústavného súdu (pozri I. ÚS 58/2021, I. ÚS 93/2021, III. ÚS 114/2021, IV. ÚS 4/2023, II. ÚS 148/2023, IV. ÚS 353/2023, IV. ÚS 378/2023, I. ÚS 132/2025) potvrdená zjednocujúcim uznesením ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 2/2025, ktoré

možno analogicky vzťahnuť aj na právnu vec sťažovateľa, vychádza z toho, že pri vyčíslení trov konania pri určovacích sporoch je potrebné rozlišovať dve kategórie. Do prvej kategórie patria spory, ktorých predmetom je definitívne určenie a výsledkom je rozsudok, ktorého účinkom je nadobudnutie konkrétnej (peniazmi ocenítej) hodnoty. Ak napríklad žalobca uspeje v spore o určenie vlastníckeho práva, nehnuteľnosť je definitívne katastrálne zaevidovaná ako jeho majetok, a preto je opodstatnené, aby sa za tarifnú hodnotu veci považovala cena, resp. hodnota nehnuteľnosti.

41. Druhú kategóriu tvoria spory, ktorých predmetom nie je definitívne určenie, ale určenie *quasi* prejudiciálne – na účely vysporiadania iného právneho vzťahu. Pôjde o určovacie spory, ktorých výsledkom nebude konečná súdna ochrana, ale na účel dosiahnutia jej definitívneho hmatateľného účinku sa nárok musí žalovať samostatne zo zákonných dôvodov. V týchto prípadoch nie je možné hodnotu predmetu sporu vyjadriť v peniazoch, čo opodstatňuje aplikáciu § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky.

42. Z príloh k ústavnej sťažnosti vyplýva, že žalobcovia sa žalobou upravenou v priebehu súdneho konania (v dôsledku smrti pôvodných žalobcov) domáhali určenia, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva po ich právnych predchodcoch, a určenia vlastníckeho práva vo vzťahu k žalobcovi v 2. rade tak, že je podielovým spoluvlastníkom v stanovenom podiele. Okresný súd ich žalobnému návrhu vyhovel, čo bolo potvrdené krajským súdom.

43. Zmena pôvodnej žaloby z určenia vlastníckeho práva na určenie, že vec patrí do dedičstva, odôvodňuje aj zmenu tarifnej hodnoty, teda aj spôsob výpočtu základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby. V takom prípade sa za okamih začatia poskytovania právnej služby považuje okamih vykonania úkonov právnej služby o takto zmenenom predmete právnej služby, ktorý sa posudzuje podľa nového predmetu sporu od okamihu vykonania každého ďalšieho úkonu právnej služby (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3M Cdo 17/2010 z 23. mája 2012, nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 144/2020).

44. S ohľadom na rozhodnutie vo veci samej, ako aj závery vyplývajúce z rozhodovacej praxe ústavného súdu (napokon aj zo samotného znenia vyhlášky) možno § 10 ods. 2 vyhlášky počas celého súdneho konania aplikovať len vo vzťahu k žalobcovi v 2. rade (ktorého spoluvlastnícky podiel na spornom pozemku bol v predmetnom rozsudku určený) a vo vzťahu k ostatným žalobcom mal byť od momentu právoplatnej zmeny žalobného návrhu aplikovaný § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, keďže išlo o rozšírenie aktív dedičstva na účely dedičského konania po ich právnych predchodcoch. Vyhovujúci rozsudok okresného súdu nemal za následok nadobudnutie vlastníckeho práva k veci žalobcami (s výnimkou žalobcu v 2. rade), teda nadobudnutie konkrétnej majetkovej hodnoty, ale išlo iba o rozhodnutie tvoriace podklad na dedičské konanie (m. m. II. ÚS 154/2024). S ohľadom na citované východiská nemožno klásť dôraz len na povahu predmetu konania. Pre aplikáciu § 10 ods. 2 alebo § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky je rozhodujúce, či ide o určovací spor, v ktorom bola alebo nebola poskytnutá konečná súdna ochrana (čo okresný súd nereflektoval), nie samotná oceníteľnosť predmetu takéhoto konania. Možno teda konštatovať, že okresný súd preto nesprávne vychádzal z aplikovateľnosti § 10 ods. 2 vyhlášky vo vzťahu k všetkým žalobcom počas celého konania.

45. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa o nesprávnom stanovení hodnoty predmetu sporu podľa § 10 ods. 2 vyhlášky vychádzajúcej z kúpnej ceny uvedenej v kúpnej zmluve z roku 2011 napriek

skutočnosti, že k poskytovaniu právnych služieb došlo až v roku 2014 (ktorá má význam z hľadiska náhrady trov konania žalobcu v 2. rade), z príloh ústavnej sťažnosti vyplýva, že hodnota predmetu sporu nebola v konaní vo veci samej dokazovaná, pretože pre rozhodnutie o určenie vlastníckeho práva, resp. určenie, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva, bola v okolnostiach danej veci irelevantná. Žalobcovia tvrdili a preukazovali procesnú skutočnosť rozhodnú pre posúdenie výšky náhrady trov konania poukazom na kúpnu zmluvu z roku 2011 a z tejto kúpnej ceny okresný súd pri rozhodovaní o výške trov konania evidentne vychádzal. Z uvedeného je zrejmé, že okresný súd sa pri aplikácii § 10 ods. 2 vyhlášky obmedzil iba na posúdenie otázky oceníteľnosti predmetu konania a po jej zodpovedaní sa už ďalej nezaoberal momentom určenia hodnoty sporu tak, ako to vyžaduje právna norma, teda v čase začatia poskytovania právnej služby. Aplikáciu § 10 ods. 2 vyhlášky tak neposúdil vo všetkých jej aspektoch, čím je jeho rozhodnutie riadne neodôvodnené.

46. Vo vzťahu k námietke sťažovateľa týkajúcej sa nezákonného priznania náhrady trov konania aj za úkony súvisiace so žalobcami vyvolaným čiastkovým konaním o ich návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, v ktorom boli neúspešní, ústavný súd poukazuje na svoje rozhodnutie sp. zn. I. ÚS 457/2017, v ktorom uviedol, že „Pokiaľ totiž ide o rozhodovanie o konkrétnej výške priznaného nároku na náhradu trov konania, tak aj v prípade v spore suverénne (100 %) úspešného účastníka konania mu automaticky nemusí byť priznaná celá výška ním uplatneného nároku na náhradu trov konania v sume 100 % tejto ním uplatnenej náhrady, pretože aj v tomto prípade je všeobecný súd oprávnený priznať tomuto účastníkovi iba účelne vynaložené trovy konania na uplatnenie alebo bránenie práva.“. V ďalšom rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 144/2020 ústavný súd doplnil, že trovy potrebné na účelné vynaloženie alebo ochranu práva sa nemôžu posudzovať ako celok, teda aj keď má účastník konania nárok na náhradu trov konania, pretože mal vo veci plný úspech, každý úkon alebo každé platenie trov treba posudzovať samostatne, to platí aj pre trovy právnej služby (III. ÚS 481/2015). Z toho vyplýva, že samotné konečné rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania za celé konanie nezakladá nárok na náhradu aj za úkony, v ktorých bola strana procesne neúspešná. Inými slovami, nárok na náhradu trov sa viaže na účelnosť a posúdenie jednotlivých úkonov, nie na formálny rozsah priznania nároku, ako to uvádza okresný súd v napadnutom rozhodnutí.

47. Vychádzajúc z uvedených záverov, ústavný súd konštatuje, že okresný súd si riadne nesplnil svoju povinnosť odôvodniť prijaté rozhodnutie tak, aby bolo dostatočným podkladom na výrok, ktorým určil výšku náhrady trov konania. Na základe uvedených skutočností dospel k presvedčeniu, že okresný súd svoje závery týkajúce sa výroku o výške trov konania neodôvodnil ústavne súladným spôsobom, čím došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu), preto ústavný súd napadnuté uznesenie podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúceho § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu).

48. Hoci ústavný súd konštatoval, že okresný súd napadnutým uznesením porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu, vo vzťahu k základnému právu na vlastníctvo dospel k záveru, že toto pochybenie všeobecného súdu *per se* nepredstavuje zásah do základného práva sťažovateľa vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a práva na ochranu majetku podľa

čl. 1 dodatkového protokolu, a to najmä s ohľadom na skutočnosť, že predmetom rozhodovania bola výška trov konania a o tejto otázke bude znova rozhodovať okresný súd. Ústavný súd preto ústavnej sťažnosti v tejto časti nevyhovel (§ 133 ods. 1 *a contrario* zákona o ústavnom súde; bod 4 výroku tohto nálezu).

49. Po zrušení napadnutého uznesenia a vrátení veci na ďalšie konanie bude okresný súd povinný opätovne rozhodnúť o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu, ktoré bolo vydané vyššou súdnou úradníčkou, pričom bude viazaný právnym názorom ústavného súdu vyjadreným v tomto náleze (§ 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

K zániku účinkov rozhodnutia o odklade vykonateľnosti:

50. Podľa § 131 ods. 1 zákona o ústavnom súde odklad vykonateľnosti aj dočasné opatrenie zanikajú najneskoršie právoplatnosťou rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej, ak ústavný súd nerozhodne o ich skoršom zrušení.

51. V súlade s citovaným ustanovením zákona o ústavnom súde zanikajú okamihom nadobudnutia právoplatnosti tohto nálezu *ex lege* účinky uznesenia ústavného súdu č. k. IV. ÚS 657/2025-43 zo 4. decembra 2025, ktorým bola odložená vykonateľnosť napadnutého uznesenia okresného súdu.

V.

Trovy konania

52. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 949,16 eur.

53. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2025 je 371 eur (1/4 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky) a hodnota režijného paušálu je 14,84 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Pokiaľ ide o priznanú výšku nároku, bol viazaný návrhom sťažovateľa, ktorý si uplatnil nárok na náhradu trov konania za 2 úkony právnej služby uskutočnené v roku 2025 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu) v celkovej sume 771,68 eur, čo po zvýšení o daň z pridanej hodnoty predstavuje sumu 949,16 eur.

54. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. marca 2026

Libor Duľa
predseda senátu